

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פרוש רש"י

י"ל ע"י ק"ן תר"ג לזכור הרבים
לשבת נשמת הרבני הנגיד הנכבד
הרה"ח ר' אריה (לייבל)
בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת כי תשא - פרה גיליון ק"א - שנה ג' | אדר תשפ"ו

פנינים מאירים לשולחן השבת

פר"ס התורה

פשוט

כל נזם - מחצית השקל

זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש (שמות, ל, ג)

מובא בתלמוד ירושלמי (שקלים פ"ב ה"ג) 'לפי שחטאו בעגל במחצית היום, לכן יתנו מחצית השקל'. אך עדיין צריך ביאור, מדוע היו צריכים לתת דווקא מחצית השקל, ולא מחצית של איזה חפץ אחר.

מבאר מרן הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי ז"ע בספרו 'טעמא דקרא': להלן נאמר (לב, ג) ויתפרקו כל העם את נזמי הנזהב אשר באזניהם, דהיינו שכל אחד הביא לכל הפחות נזם אחד. וכמה הוא משקלו של נזם אחד? מבואר בפרשת חיי שרה (כד, כב) ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו, הרי שנום אחד משקלו 'בקע' דהיינו מחצית השקל (עיי"ש ברש"י), נמצא שכל אחד נתן לעגל נזם במשקל מחצית השקל, לכן הוצרכו לכפרה לתת דווקא מחצית השקל.

רמז

כי תשא - כמין 'כי'

פי תשא את ראש בני ישראל (שמות, ל, ב)

הגמרא במסכת כריתות (ה, ב) אומרת, שהכהנים הגדולים היו נמשחים בשמן המשחה כמין האות 'כי' ביוניתי. כותב הגה"ק רבי יוסף חיים מבגדאד ז"ע, בספרו 'עוד יוסף חי': ענין זה רמוז כאן בפסוק, 'כי' - כדוגמת האות 'כי' ביוניתי, באופן זה תמשח בשמן המשחה וכך 'תשא את ראש בני ישראל' - את הכהן הגדול, שהוא ראש בני ישראל.

דרוש

עשרים וארבע שעות בשנה

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת (שמות, לא, טו)

מה הכוונה 'לעשות את השבת'? וכי בני ישראל הם עושים את השבת? בספרו 'לקוטי נסים', כותב הגאון חכם נסים חמויי זצ"ל, מחכמי האלב וטבריה: כידוע, כל מקום שנאמר 'את' בתורה הרי זה בא לרבות (ראה פסחים כב, ב), ואף כאן בפסוק ושמרו בני ישראל 'את' השבת בא ללמד דין תוספת שבת. והנה לכתחילה ראוי להוסיף תוספת שבת רבע שעה (ראה משנ"ב סי' רסא ס"ק כב-כג). ומעתה בואו חשבו, אם בכל שבת מקדים אדם בכניסת השבת רבע שעה, ומאחר ביציאתה רבע שעה, מצטברת חצי שעה בכל שבת, שהן שתי שעות בחודש, שהן עשרים וארבע שעות לכל שנה! נמצא שהמוסיף מחול על הקודש זוכה בכל שנה לעשרים וארבע שעות נוספות של שבת שהוסיף ועשה בעצמו. זו כוונת הכתוב, שכאשר ישמרו בני ישראל 'את' השבת, שיוסיפו מחול על הקודש, בכך יזכו לעשות את השבת - יהיה להם בכל שנה רווח של עשרים וארבע שעות, שהם שבת שלימה!

סדר

כל שבת - אות חדשה

אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדורותיכם (שמות, לא, יג)

מובא בשל"ה הקדוש, שבמשך ששת אלפי שנות העולם, יש שלש מאות אלף שבתות, ובאלף השביעי, יום שכולו שבת, יש עוד שלש מאות אלף שבתות, ויחד יש שישים ריבוא שבתות.

מוסיף בספרו 'ק' ישמח משה: שישים ריבוא השבתות, הם כנגד שישים ריבוא נשמות ישראל, כל שבת - כנגד נשמה אחת מישראל. זאת ועוד, כל שבת היא כנגד אות אחת משישים ריבוא אותיות התורה, כך שאין דומה שבת אחת לחברתה, כי בכל שבת מאירה אות אחרת מאותיות התורה, שלא האירה עד היום. זו כוונת הכתוב, אך את שבתתי תשמרו כי 'אות הוא' ביני וביניכם, כלומר, שכל שבת חצובה מאות אחת בתורה.

מצוות במשפן, מחילת העון, והשראת השכינה

נושאי הפרשה:

מחצית השקל • הכיור • שמן המשחה • הקטרת • חממי לב לעבודת המשפן • שמירת שבת • חטא העגל, הגזרות, ובטולם • אהל משה חוץ למחנה • אור פני משה

פרשת כי-תשא עוסקת בכמה מצוות שנאמרו לשעה ולדורות, אך במרכז הפרשה אנו לומדים על חטא העגל, והתפללות לבטול הגזרות, עד לבטולת מחילת העון וקבלת לחות שניות, ומשם להבטחה שתשרה השכינה בישראל, וגלוי הכח של י"ג מדות של רחמים.

א. בלי עין הרע

כאשר ספרו את ישראל, לא ספרו את האנשים עצמם, עקב חשש עין-הרע, אלא ספרו מטבעות של מחצית-השקל שנתן כל יהודי מכן עשרים שנה. ממתבעות הספירה לאחר חטא העגל, נעשו האדנים למשכן. וממתבעות הספירה הנוספת לאחר הקמת המשכן, נקנו קרבנות ציבור.

ב. תערובת אומנותית

בצלאל ואהליאב, ושאר האומנים, התמנו לעשיית מלאכות המשכן, לאחר שה' מילא אותם בחכמה ובכישורים לעבודות. כל כהן העובד במשכן, חייב לרחוץ תחילה ידיו ורגליו, כמי הכיור שנעשה מנחושת ועמד בחצר המשכן.

על מנת למשוח ולקדש את המשכן וכליו ואת הכהנים, הכינו 'שמן-המשחה', בתערובת אומנותית של בשמים עם שמן זית. נאסר על איש זר למרוח על גופו שמן זה, וכן אסור לרקוח חיקוי דומה לשמן זה. כמו כן, הקטירו בכל יום במזבח הפנימי קטורת מתערובת של 11 סמים, ונאסר לעשות קטורת כחיקוי לקטורת המקורית במטרה להריח בה.

ג. קשר נצחי

השבת היא ברית וקשר-נצחי בין ה' ובין ישראל, והיא סימן גדולה שה' בחר לתת להם את יום מנוחתו. היא גם סימן שה' ברא את העולם בששה ימים, ונח ביום השביעי.

ד. מגיפה ומחלה

לקראת סיום 40 הימים שלמד משה תורה במרום מפי הגבורה, סברו ישראל בטעות שהוא לא ישוב עוד. אהרן ביקש לדחות את בקשת הערב-רב לעשות אליל, וביקש להביא זבח. הם מיהרו להביא, ועם השלכת הזבח לאש פעלו המכשפים שייצא עגל, ולמחרת ירד משה ושר את הלוחות [ראה מסגרת].

ה. הסרת הכתרים

ב"ט בתמוז, טרם עליית משה בשנית למרום, הודיע הקב"ה למשה על הגזירה שתסתלק השכינה מהם,

ושעליהם להסיר הכתרים שקיבלו בסיני, ושבודות הבאים ייענשו על חטא העגל. בראש חודש אלול עלה משה בשלישית, בצנעה ללא נוכחות איש, כדי שלא תשלוט עין הרע בלוחות. כמענה לבקשתו לראות את מראה כבוד ה', אמר לו ה' להיכנס בראש חודש אלול למערה בהר סיני, שם ראה מראה רוחני של קשר תפילין, וה' לימדו את י"ג מדות הרחמים. בעת רצון זו התקבלו בקשותיו שהקב"ה ילך עמהם, וישירה שכינה רק על ישראל.

ביום הכיפורים, ירד משה עם הלוחות השניות, ולמחרת נטה אהלו חוץ למחנה, לשמנה פנה כל מבקש ה', ושם דיברה השכינה עמו. סדר זה נמשך עד הקמת המשכן.

ו. מצוות ואיסורים

בפרשה מוזכרות כמה מצוות: א. התרחקות מהגוים ומאליליהם, ושבידת אליליהם. ב. קדושת ברכות אדם ובהמה. ג. בשר בחלב. ד. ביכורים. ה. תוספת שמיטה. ו. עלייה לרגל. ז. לבער החמץ לפני הקרבת הפסח, ואיסור לינת איברי הפסח חוץ למזבח. ח. היתר לקצור בשבת לעומר.

ז. קרני אור

כשהיה משה במערה בהר סיני, איראו פניו באור הבולט כקן אור, וברדתו מהר התייראו היהודים לגשת אליו. משה הגיח על פניו מסוה, שלא ייהנה מהאור מי שלא ראוי לכך, אבל כשלימדם תורה וכשדיבר עם ה', היו פניו גלויים.

התורה וההפטרה

לרגל קריאת 'פרשת פרה' העוסקת בטהרת טמא-מת על ידי הזאת מי אפר פרה, מפטירים בספר יחזקאל, בהבטחת הקב"ה לישראל 'זורקתי עליכם מים טהורים'. בהפטרה מוזכר שלאחר שיענשו על חטאיהם, עתיד ה' לגאול אותם, וישפיע להם שפע רב ויתן בהם לב חדש.

לפרש כל מילה

חיים של תורה

הגאון רבי בצלאל ראקוב זצ"ל, גאב"ד גייטסהד באנגליה, היה מעורר תמיד על החשיבות ללמוד בכל יום ויום תומש ורש"י, ועל כך שצריך לפרש כל מילה ומילה בחומש ורש"י, כפי שנהג גם בינו החפץ חיים זי"ע!

לב לדעת

הכרת והבנת מושג בתורה

שחלת

ויאמר ה' אל משה קח לך סמים נטף ושחלת וקלבנה (שמות ל, ד)

אחד מסממני הקטורת היה השחלת, הנקרא גם 'ציפורן'. נחלקו המפרשים מהו אותו 'ציפורן':

א. דעת הרמב"ן (כאן) שהוא מין חי היוצא מהים, וביאר בתפארת ישראל (חומר בקודש ב, סז) שהכוונה לכיסוי של קונכיית חילון ימי, המחובר לגוף החילון, וכשבאים לטורפו נכנס החילון לקונכייתו וסוגר את הפתח באמצעות הכיסוי הנראה כציפורן, ולכיסוי זה יש ריח משובח.

ב. לדעת רש"י הכוונה לשרוש של בושם מהצומח, שהוא קלק ובוחק כציפורני אדם.

ג. לדעת הדרושה (או"ח סי' קלג, ב), היא הנקראת באידיש 'נעגיל', דהיינו מה שנקרא ימינו 'ציפורן', ורבים נוהגים להריח בו במוצאי שבת וכדו'.

ד. לדעת הרדב"ז (ח"ב סי' תרנ"ז), לציפורן יש ריח רע, ואין מביאים אותו אלא לחוק את שאר הסממנים [נראה מדבריו שזה מין אחר שלא הוזכר בשאר השיטות, אך דבריו מחודשים, שהרי מובאר בגמרא (בריתות ו, ב) שרק לחלבנה היה ריח רע].

עיניים לראות

הבנת מילה אחת בתורה

בד בבד

קח לך סמים נטף ושחלת וקלבנה סמים וקלבנה וקח בד בבד יתה (שמות ל, ד)

רבי צדיקיהו משקיע את רוב שעות היום בלימוד ש"ס ופוסקים, ובד בבד גם מקפיד על לימוד יומי בחומש ורש"י בהבנה ובעמקות.

טעות לשונית השתרשה בימינו, להשתמש בביטוי 'בד בבד' במשמעות של 'יחד עם זאת', או במשמעות של 'באותו העת'. טעות זו נובעת מהנהגה לא נכונה של הפסוק בפרשתנו 'בד בבד יתה' כאילו כוונת הכתוב לומר: סמים אלה יהיו בנוסף על סמים האחרים, סמים אלו לצד סמים אלו.

אך הפירוש הנכון של הביטוי 'בד בבד', הוא כמבואר ברש"י: ולשון בד נראה בעיני שהוא לשון יחיד, אחד באחד, יהיה זה כמו זה'. כלומר, 'בד בבד' פירושו 'בודד בודד', וכוונת הכתוב היא לומר שכל אחד מהסמים בהיותו בודד ויחיד לעצמו, יהיה במשקל דומה כמו חברו. [גם באבן עזרא ובאברבנאל פירשו מלשון 'יחיד ביחיד', וביארו לדרכם שכוונת הכתוב שלא ישחקו כל הסמים יחד, אלא כל סם ישחקו לעצמו].

כך אנו גם מוצאים בגמרא (ברכות טג, ב): 'חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה'.

אזניים לשמוע

כללי רש"י הק' בדקדוק הלשון

פרקו או פרקו

ויאמר אלהם אהרן פרקו נזמי הנהב אשר באזני נשיכם וגו' (שמות לב, ב)

עם סיום סעודת הפורים באהל הענק שהוקם בחצר בית הכנסת, הורה הגבאי לכלל העובדים: 'שימו לב להוראות - קפלו את הציוד במהירות, ופרקו את האהל בוהירות'.

על הפסוק ויאמר אלהם אהרן פרקו נזמי הנהב, כותב רש"י שתיבת 'פרקו' אינה מלשון עבר, כסיפור דברים שהם כבר פרקו, אלא היא מלשון ציווי לנוכח, שציווה אהרן להם 'פרקו!' אלא שיש לדקדק, מדוע האות פ' מנוקדת בניקוד קמ"ץ - 'פרקו', הרי לכאורה בלשון ציווי לרבים יש לנקד אותה בניקוד פת"ח, כמו: 'דברו!' 'ספרו'.

לכן מביא רש"י, שמצאנו דוגמא לכך במילה 'פרכו' שגם היא מלשון ציווי לרבים, ובכל זאת לא מנוקדת 'פרכו' אלא 'פרכו'. והסבר הדבר כותבים המפרשים (גור אריה, ועוד), כי הנה במילה בלשון ציווי היא לכאורה צריך להיות דגש באות השניה, כמו במילה 'דברו!' שיש דגש באות ב' [ולא נאמר 'דברו'], אבל כאן אי אפשר להוסיף דגש באות ר' של 'פרכו', כי הכלל הוא שהאות ר' אינה מקבלת דגש לעולם. על כן, במקום הדגש באות ר', או הניקוד קמ"ץ באות פ' שלפניו, ולכן האות פ' של 'פרקו' מנוקדת בקמ"ץ ולא בפת"ח!

מבקש פני זקן

ותהי פל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה (שמות לג, ז). מכאן למבקש פני זקן כמקבל פני שכינה (רש"י).

אפשר לחזור...

רבי העיר 'טיקטין', הגה"ק רבי משה זאב מרגליות זצ"ל, ובעל 'מראות הצובאות', השתוקק מאד לחזות בפניו של הגה"ק רבי חיים מוולוז'ין זי"ע. לאחר שהיו בידו מעות להוצאות הדרך, עלה על הרכבת ויצא לדרונו. כשירד בתחנת הרכבת בוולוז'ין, פגש בו יהודי בעל צורה ושאלו למבוקשו. היה זה לא אחר מאשר רבי חיים מוולוז'ין בכבודו ובעצמו, שראה על פני האורח, רבי משה זאב, שהוא יהודי מורם מעם. נטל רבי חיים את מטלטליו של האורח ומיהר להובילם לביתו, ללא אומר ודברים.

רק כשהגיעו לבית, התעורר 'החשד' אצל רבי משה זאב אודותו דמותו של בעל הבית... 'האתה הוא זה רבי חיים מוולוז'ין?' שאל. כאשר השיב רבי חיים בחיוב, נענה רבי משה זאב: 'אם כך, כבר השגתי מה שרציתי להשיג בביקורי כאן, ועתה אני חוזר תיכף ומיד לביתי...'. ותיכף פנה לצאת לתחנת הרכבת חזרה לביתו, לאחר שהשלים את מטרותו לקבל פני גדול התורה.

לקום לכבודו ולחזות בפניו

בימי זקנותו של הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, הוא היה חלוש ותשוש וכמעט שלא יצא מביתו, אך כאשר הוא הוזמן לכינוס ציבורי מרכזי שהתקיים באותם הימים בירושלים, הוא הביע את רצונו והשתוקקותו להשתתף בו.

לשאלת בני ביתו מדוע יטרח כל כך להשתתף בכינוס, ענה רבי אליהו בהתרגשות: 'שמעתי שהגאון הגדול רבי משה פיינשטיין, בעל 'אגרות-משה', הגיע לארץ הקודש וישתתף בכנס זה, ורצה אני לקבל את פניו ולקום לפניו, ולקיים בכך מצוות קימה לפני תלמיד חכם גדול כמותו!

ואכן כך היה! במרכז אותו כינוס, שהתקיים ביום י"ג במנחם אב תשכ"ד, הוכרו כי האורח הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל

בדברי רש"י אלו למדנו על החשיבות והמעלה הנשגבה שיש בקבלת פניהם של זקני וחכמי ישראל, גדולי תורה ועמליה, עד כדי כך שההולך אליהם, לראותם ולקבל פניהם, נחשב כמקבל פני השכינה! ואכן כך נהגו יראי ה' מדור לדור, ללכת עם בניהם עמם, לשחר את פניהם של זקני וגדולי התורה, להתבשם מקדושתם ולהינות מזיו אורם.

יישא כעת את מדברותיו.

ואז הגיע הרגע המיוחל... בשארית כוחותיו החל רבי אליהו לופיאן להתרומם אט אט ממושב, עד שעלה בידו לקום מלוא קומתו לכבוד של הגר"מ זצ"ל.

כשהתיישב שוב במקומו סח באוזני תלמידיו בסיפוק רב: "ברוך ה'! הצלחתי לקום ולכבד תלמיד חכם! לך הטרחתי את עצמי ובאתי באפיסת כוחות!". גם בסיום המעמד אמר רבי אליהו לתלמידיו: "צונו לחזות שוב בפניו של רבי משה!" הוא פסע לעברו של רבי משה, ולאחר ששוחח עמו כמה מילים ברך בהתרגשות 'ברוך שחלק מחכמתו ליראי!'.
להיכנס בשום פנים ואופן.

ילדים בפתח האולם

בעת שביקר הגאון הגדול רבי אהרן קוטלר זצ"ל בארץ הקודש, התקיימה אסיפה רבתית בה השתתפו הרבה רבנים וגדולי תורה. היו כמה ילדים שהתגודדו בפתח האולם במטרה לחזות בזיו פניהם, אולם שומר הפתח לא הניח להם להיכנס בשום פנים ואופן.

בתוך כך נעצר רכב בפתח האולם, וממנו יצא הרה"ג החסיד ר' יצחק מאיר הכהן לוי זצ"ל, חתן האמרי-אמת מגור זי"ע. ניגשו אליו הילדים ושאלוהו אם יוכל להכניסם עמו, כי חשקה נפשם לראות פני גדולי תורה. ניגש רבי יצחק מאיר אל השומר ואמר לו בלהט: 'אם יש בילדים שאיפה כה טהורה, יש להניחם להיכנס!' השומר, התעקש שהכניסה היא רק למוזמנים ואין להפר את הסדר, אך רבי יצחק מאיר הבטיח לילדים: 'אני לא נכנס בלעדיכם! איני נכנס לאסיפה שבה אין מכניסים ילדים שכל מבוקשם לראות פני גדולי הדור!' לא נותרה ברירה אלא להזעיק את מארגני המעמד שניאותו לדרישתו, ובכך זכה וזיכה את הילדים בראיית פני חכמי ישראל.

לדעת חכמה ומסר הבין

פיני מוסר, חכמה, וחיוק, מתוך פסוקי הפרשה

רצון ממעשיהם. נענה אחד מהם ושאל: הרי צדיקים הפליגו במעלת ההתוועדות יחידו לאמירת 'לחיים', ומדוע אין דעת הרבי נוחה ממה שאנו עושים?

ענה הרה"ק מרוז'ין: אנו מוצאים בתורה תיבה אחת, בת שלש אותיות, שלפעמים הכוונה לדבר הקדוש ביותר, ולפעמים לחטא הגרוע ביותר. הכוונה היא למילה 'פסל', שבפרשת כי תשא היא מוזכרת בפסוק 'פסל לך שני לוחות אבנים', כלפי הלוחות הקדושות, ואילו בפרשת יתרו, היא מוזכרת כלפי החטא הגרוע ביותר של עבודה זרה, כאמור (שמות כ, ד) לא תעשה לך פסל. ומה ההבדל ביניהם?

ההבדל הוא היכן נמצאת תיבת ה' לך! בפרשת יתרו נמצאת תיבת ה' בתחילה, לפני המילה 'פסל', כי אם אדם חושב דאגותיו את הרצונות והתאוות שלו, זהו אכן פסל של עבודה זרה... אבל בפרשת כי תשא נמצאת תיבת ה' לך בסוף, אחרי המילה 'פסל', אם אדם אינו חושב תחילה על הנאת עצמו, הן לוחות קדושות... בכך ביקש הרבי לרמוז, שאותו מעשה יכול לפעמים להיות קודש ולפעמים להיפך, הכל תלוי בכוונת העושה, אם כוונתו לשם שמים או לשם תאוותיו...

לא תגנוב בלי סיבובים...

מזה ומזה הם פתבים (שמות לב, טו)

נכנס סוחר אל הגאון רבי חיים אלעזר וואקס זצ"ל, רבה של קאליש ובעל 'נפש חיה', להתייעץ בענייני עסקיו. בתוך כך התברר שעסקיו אינם מתנהלים ממש בדרכי ישר, וכי את רווחיו הוא עושה בתחבולות ובעורמה. שאל אותו הרב: ומה עם 'לא תגנוב'...? התנצל האיש: אין זו ממש גניבה, אני רק עושה 'סיבוב' קטן על האנשים... האנשים לא שמים לב שאני גורף את הריווח מהכיוון השני שהם לא חושבים על כך... נענה הרב ואמר לו בדרך מליצה: כעת אני מבין מדוע היו הלוחות כתובים משני הצדדים, מזה ומזה הם כתובים, להורות שבכל צד שתסובב את העסקה, גם אם תסובב את הענין בצדדים מעוקלים והפוכים, תמיד יעמוד נגד עיניך הצו האלוהי: "לא תגנובו!"

בין פסל לפסל

פסל לך שני לוחות אבנים פראשנים (שמות לד, א)

נכנס פעם הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע לבית מדרשו, וראה חסידים מתוועדים יחד בשתיית יין-שרף. החסידים הבחינו על פני הרבי, שהוא אינו שבע-

להתנתק מהסביבה
ואיש לא יעלה עמך
וגם איש אל ירא בכל הָהָר (ד, א)
כשיהודי רוצה לעלות בהר ה', לעבוד את ה' באמת ובתמים, אל יחשוב על מה שאחרים מסתכלים עליו, אלא ידמה בנפשו כאילו הוא יחיד בעולם, ואיש לא יעלה עמך
וגם איש אל ירא בכל הָהָר... (הרה"ק רבי נחמן מהורדנאק זי"ע)

עד מתי שימשו הבכורות ככהנים?

הדיון המרתק המקיף את דברי רש"י בפרשיות יתרו ומשפטים, כי-תשא ובמדבר | וגם: האם דברי רש"י הולכים לפי שיטת רבי או לשיטת רבי יהושע?

מאז היתה יהודה לגוי, קידש השי"ת חלק נבחר מבני ישראל שישמשו ככהנים העובדים לפניו עבודה. בתחילת דברי הימים, לא היו אלה אנשים משבט לוי, אלא כל יהודי בכור לאמו, מכל שבט, שימש ככהן (ראה רש"י בראשית כה, לב). אולם כשהיו ישראל במדבר, העביר הקב"ה את הכהונה לשבט לוי. ענין זה מוזכר בפירושו של רש"י בארבעה מקומות במרחבי פירושו על התורה, ועל פניו נראה שיש סתירה בין ארבעה מקומות אלו.

ראש חודש ניסן

הגמרא במסכת זבחים (ק"ב, ב) אומרת: 'עד שלא הוקם המשכן - היו הבמות מותרות, ועבודה בבכורות, ומשהוקם המשכן - נאסרו הבמות, ועבודה בכהנים'. מבוואר כאן, שהבכורות המשיכו לעבוד עד יום הקמת המשכן, בראש חודש ניסן בשנה השנית.

במשכן או בסיני?

אולם בהמשך הגמרא (קטו, ב) מובא, שהדבר תלוי במחלוקת רבי יהושע בן קרחה, בהבנת הפסוק בפרשת יתרו, לגבי הגבלת העם במתן תורה (ט, כב) וגם הפהנים הנגשים אל ה' יתקדשו. לדעת רבי - הכהנים המוזכרים כאן הם בני אהרן, ואילו לדעת רבי יהושע בן קרחה - הם הבכורות.

מדברי הגמרא למדנו: א. לדעת רבי, כבר במעמד קבלת התורה עברה הכהונה לשבט לוי. ב. לדעת רבי יהושע, במעמד הר סיני עדיין עבדו הבכורות, והם עבדו עד יום הקמת המשכן.

תתחנכו למקום

למרבה התמיהה, בפרשת השבוע, על הכתוב שאמר משה לבני לוי להרוג את החוטאים בעגל (לב, טז) מלאו ידכם היום לה' וגו', כותב רש"י: 'בדבר זה תתחנכו להיות כהנים למקום'. מבוואר כאן, שתיכף לאחר חטא העגל, כאשר הרגו הלויים את החוטאים, עברה הכהונה מהבכורות לשבט לוי.

יסוד זה מוזכר שוב ברש"י בפרשת במדבר, על הכתוב (במדבר ג, יב) וְאֵינִי הֹנֶה לְקַחְתִּי אֶת הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל בְּכוֹר וְגו' וז"ל: 'לפי שהיתה העבודה בבכורות, וכשהטאו בעגל נפסלו, והלויים שלא עבדו עבודה זרה נבחרו לתחתיהם'.

והתמיהה הבוקעת ועולה: הרי מהלך זה של רש"י אינו מתאים לא לפי שיטת רבי יהושע (הסובר שכבר בקבלת התורה עברה הכהונה לשבט לוי), ולא לפי שיטת רבי יהושע [שרק בהקמת המשכן עברה הכהונה לשבט לוי], ומה פשר שיטה חדשה זו?

הבכורות בסיני

ואמנם רש"י בפרשת יתרו פירש את הכתוב וגם הפהנים הנגשים וגו', כשיטת רבי יהושע שבמתן תורה עבדו עדיין הבכורות, וז"ל רש"י:

וגם הכהנים - אף הבכורות שהעבודה בהם. עוד אנו מוצאים ברש"י בפרשת משפטים, לגבי המזבחות שהקים משה ביום ה' בסיון (שמות כד, ה) וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עלת, וז"ל רש"י: 'את נערי - הבכורות, ע"כ. הרי שבמעמד הר סיני עדיין עבדו הבכורות [וע' רש"י ותוספות במסכת זבחים (קטו, ב) שהאריכו לגבי פסוק זה, עיי"ש]. אבל מה שכתב רש"י בפרשת כי-תשא ובפרשת במדבר, שבחטא העגל עברה הכהונה לשבט לוי, היא פליאה עצומה, שזה אינו מתאים לא עם שיטת רבי ולא עם רבי יהושע.

גנאי הדבר

ליישוב תמיהה זו כתב המזרחי (שמות ל, טז; לב, כט; במדבר ג, יב), שרש"י שכתב [בפרשת כי-תשא ובפרשת במדבר] שבחטא העגל נפסלו הבכורות, עולה בקנה אחד עם שיטת רבי שכבר במתן תורה נפסלו הבכורות, כי כבר במתן תורה היה גלוי וידוע לפני השי"ת שעתידיים הבכורות לחטוא בעגל, ולכן גזר כבר במתן תורה שהם לא יעבדו בסיני, מפני שגנאי גדול הוא שהקרבנות בקבלת התורה יוקרבו על ידי אנשים שבעוד זמן מועט יעבדו עבודה זרה.

אלא שעל מהלך זה קשה, מדברי רש"י בפרשת יתרו ומשפטים, שכתב שבמתן תורה עבדו הבכורות, כשיטת רבי יהושע, וזה סותר לדבריו בפרשת כי תשא ובמדבר כשיטת רבי. על כך מיישב המזרחי, שאין בכך פליאה, כי ידוע מנהגו של רש"י להביא פירושים סותרים ומדרשים חלוקים.

המתין להקמת המשכן

מהלך שני כותב המזרחי (במדבר ג, יב), שבאמת דעת רש"י בכל המקומות כשיטת רבי יהושע שרק בהקמת המשכן עברה הכהונה לבכורות, ומה שכתב בפרשת כי תשא ובמדבר שכבר בחטא העגל נפסלו הבכורות, אין הכוונה שנפסלו תיכף ומיד, אלא שאז נגזרה הגזירה, ועדיין המתין הקב"ה עד שהוקם המשכן.

רק למשכן נפסלו

מהלך שלישי, כותב הגור-אריה (שמות ל, טז) שרק בהקמת המשכן נפסלו הבכורות כשיטת רבי יהושע, ומה שכתב רש"י שכבר בחטא העגל נפסלו, הכוונה שנפסלו לעבוד רק במשכן, כי אין ראוי שחוטאים יעבדו במשכן שהשכינה שורה שם, אבל כל זמן שלא הוקם המשכן, המשיכו הבכורות לעבוד בכמה.

לא מצאנו

מהלך רביעי כותב ב'באר בשדה', שבאמת נפסלו תיכף במעשה העגל, ומה שאמר רבי יהושע שנפסלו רק משהוקם המשכן, היינו משום שלמעשה לא מצאנו שעבדו הכהנים ממעשה העגל עד להקמת המשכן, כי בכל החודשים הללו לא הקריבו קרבנות.

ממולח יהיה, וטהור יהיה, וקודש יהיה

ועשית אתה קטרת ריח מעשה ריחן ממלח טהור קדש (שמות ל, לה) כש"י: ממלח טהור קטש - ממלח יקיה וטהור יקיה, ומלח יקיה.

באמרו כוננת רש"י בפסוק זה, נאמרו ונכתבו כמה מהלכים במפרשי רש"י, המגלים לנו את המטמוניות המסתתרות תחת כל אות בפירושו של רש"י.

ותמלחוו ותטהרו

המזרחי וה'דברי דוד' מבארים, שלא יתכן שהתיבות 'ממולח טהור קודש' מחוברים אל האמור בתחילת הפסוק 'ועשית אותה', דהיינו שיש לעשות הקטורת, וגם יש לעשות אותה בתערובת, וגם יש לעשותה באופן שיהיה טהור וקודש, כי אם כן היה הכתוב צריך לומר בלשון פעולה 'ותמלחו ותטהרו ותקדשוהו', ואחרי שנקט הכתוב בלשון 'ממולח טהור קודש', שהם לשון תואר בעלמא, משמע שאין להם חיבור אל תיבת 'ועשית'.

טהרה - מניעה והעדר

זאת ועוד, מוסקיף הרא"ם, בלשון טהור קודש לא שייך לשון עשייה, מפני שהקדושה והטהרה אינם נעשים על ידי עשייה, אלא על

עירוב הטהרה

בנוסף על כך, כותב הגור-אריה, לכאורה תמוה לשון הכתוב שחיבר יחד 'ממולח-טהור-קודש', כאילו הם דבר אחד, דהיינו שיהיו מעורבים הטהרה והקדושה, והוא דבר שאין לו משמעות, שהרי אין כל שייכות וקשר בין מצות העירוב ובין מצות הטהרה והקדושה.

חסרה תיבת 'יהיה'

מכל הדקדוקים הללו, הסיק רש"י, שבוודאי התיבות 'ממולח טהור קודש' אינן מחוברות אל תיבת 'ועשית' בתחילת הפסוק, אלא יש ציווי בפני עצמו, וכאילו חסר בפסוק שלש פעמים תיבת 'יהיה', וכך יש לפרש הכתוב: 'ממולח יהיה, טהור יהיה, קודש יהיה', דהיינו שיש ציווי אחד שהקטורת יהיה ממולח, ועוד ציווי שהקטורת יישמר בטהרה, ועוד ציווי שלא יעשה הקטורת במעשה חול אלא במעשה קודש.

פתגמי אורייתא

התבוננות והעמקה בתרגום אונקלוס

אַרִי לֹא אֶסְלַק שְׁכֵנִיתִי - טעות סופר?

תורה: וְשִׁלַּחְתִּי לְפָנָי מַלְאָךְ וְגו' פִּי לֹא אֶעֱלֶה בְּקִרְבָּךְ עַם כִּי קִשָּׁה עָרַף אֶתֶּךָ פֶּן אֶכְלֶךְ בְּדַרְךְךָ (שמות ל, ב-ג). אונקלוס: וְאֶשְׁלַח קְדָמְךָ מַלְאָכָא וכו' אַרִי לֹא אֶסְלַק שְׁכֵנִיתִי מִבִּינְךָ אַרִי עִם קָשִׁי קָדַל אֶת דְּלָמָא אֶשְׁיִיבְךָ בְּאַרְחָא.

התרגום מופיעה תיבת 'לא', קשה לומר שמדובר בטעות, ולכן כתב ב'לחם ושמלה' ליישב את דעת התרגום, כי הנה השראת השכינה מתוארת בדרך כלל כ'ירידה', כמו (שמות כ, כ) וירד ה' על הר סיני, אם כן, אם היתה כוננת הכתוב להודיע שהקב"ה לא ירשה שכנינו בישראל, היה הכתוב צריך לומר כאן 'לא ארד בקרבך', ומה פשר הלשון 'לא אעלה בקרבך', לכן סובר אונקלוס, שארבה יש כאן בשורה טובה לישראל, שהקב"ה ימשיך להשרות שכנינו ביניהם, ולא יעלה מתוכם.

דברי התרגום מעוררים פליאה עצומה, שהם ממש היפך ממשטות הכתוב, שהרי בפסוק זה אומר הקב"ה לישראל שהוא לא ירשה שכנינו בתוכם, וכפירוש רש"י: 'כי עם קשה עורף אתה, וכששכנינו בקרבכם ואתם ממרים בי, אני מרבה עליכם זעם'. ואם כן תמוה מה שנתרגם אונקלוס אַרִי לֹא אֶסְלַק שְׁכֵנִיתִי מִבִּינְךָ!

ואכן, בספר 'שדה ארם' רצה לומר שאכן מדובר בטעות המדפיס, שהוסיף בטעות את תיבת 'לא' בתרגום. אולם מאחר שבכל הנוסחאות של

תורה והלכה

נושאים הלכתיים העולים מתוך הפרשה

צריך לרחוץ את הרגליים כל בוקר?

ועשית פירז נחשת וכו' נחשת לרחצה וגו' ורחצו אהרן וגביו ממנו את ידיהם ואת רגליהם (שמות ל, ח-ט).

ידיו ורגליו בכל יום, משום כבוד קונו, וכן פסק הרמב"ם להלכה (הל' תפלה ד, א) שיש חיוב לרחוץ פניו וגם רגליו. אלא שהראב"ד שם חולק על הרמב"ם וכותב: 'לא ידעתי רגליו למה'.

כל יהודי - ככהן

נפסק להלכה בשלחן ערוך (או"ח סי' ד, א) שבכל בוקר צריך אדם לרחוץ ידיו ולברך ברכת 'על נטילת ידיים'. כמה טעמים נאמרו בפוסקים לרחיצה זו, ואחד הטעמים מביא הבית יוסף בשם הרשב"א: 'לפי שבשחר אנו נעשים כבריה חדשה, ודתיב (איכה ג, כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך, צריכים אנו להודות לו יתברך על שבראנו לכבודו לשרתו ולברך בשמו וכו', ולפיכך אנו צריכים להתקדש בקדושתו וליטול ידינו מן הכלי, ככהן שמקדש ידיו מן הכיור קודם עבודתו, עכ"ל'.

על כך העיר שם בעל 'מחצית השקל', שאף שהכהן היה צריך לקדש גם רגליו, מכל מקום אין צורך כל אדם לרחוץ רגליו, כי עשאוהו רק לדמיון בעלמא, אבל אינו שווה בכל הצדדים לכהן.

כבוד קונו

אולם בגמרא מובא (שבת ב, ב) 'רוחץ אדם פניו

הולך יחף

להלכה פסקו הפרי מגדים (א"א סק"א) והמשנ"ב (סק"ב) שלא נהגו עכשיו לרחוץ רגליו שחרית, כי חיוב זה נאמר רק כשהלכו יחף, אבל עכשיו הולכין במנעלים ואין צורך לרחוץ רגליו.

אולם המגן אברהם (סק"א) השלחן ערוך הרב (סק"ב) פסקו להלכה כדברי הרמב"ם שיש לרחוץ גם הרגליים (ובבבא חיים סק"ד הביא שכן כתבו המקובלים).

טבילה במקוה

כתבו האחרונים, שאלו הנהגים לטבול במקוה בכל בוקר, ובכך רוחצים כל גופם, יוצאים בכך גם את שיטת הרמב"ם והמג"א והשו"ע ד' הסוברים שגם בזמננו יש לרחוץ בכל בוקר את הרגליים.

הלכה למעשה:

יש לרחוץ הידיים בבוקר, ואחד הטעמים לכך הוא, כמו בהן הרוחץ ידיו לפני עבודתו. לדעת הרמב"ם יש לרחוץ גם רגליו, ובמינוי שאין הולכים יחף לא נהגו כן ויש מחמירים בזה גם בימינו, ובטבילה במקוה יוצאים ידי חובת רחיצת הרגליים.

יש אומרים שהיא מדאורייתא!

"פרשת פרה אדומה והיא שבטת שקודם פרשת החודש, שכן היה שריפתה במדבר סמוך לניסן כדי להזות בה את ישראל באפר החטאת מיד אחד הקמת המשכן כדי שיהיו טהורים ויכלו לעשות את הפסח בזמנו, לכך קורין פרשה זו להתפלל לפניו יתברך שגם עלינו יזרוק מים טהורים במהרה ויש אומרים גם כן שהיא דאורייתא מהאי טעמא".

(לבוש, תרפ"ה)

טהרה בזמן הזה - ע"י פרשת פרה

"צריך להאמין שכשם שנטהרים באפר הפרה ממש להקרבת הפסח, ממש כמו כן נטהרים בזמן הזה בקריאת פרשת פרה כל אחד ואחד לפי מדרגתו להארת הפסח ולקדושת כל אחד ואחד לפי בחינתו בקדושה".

(בית אהרן - ליקוטים קמ"ד ע"א)

להיטהר ע"י התורה

"ענין קריאת פרשת פרה הוא על דרך ונשלמה פרים שפתינו כי בזמן שביית המקדש היה קיים היה לנו אפר פרה לטהר אותנו ועתה בעוונותינו הרבים שאין לנו אפר פרה אנו מטהרין את עצמו בהתורה".

(אוהב ישראל, פרה)

אדמה, בלי מום, ובלי על

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר, זאת חקת התורה - חק של התורה, אשר גזר השי"ת כנגדו וחק בלי טעם, ואין לךם רשות להרהר אחריה, אשר צוה ה' למשה רבנו לאמר, דבר אל בני ישראל ויקחו - הם יקנו מכספם, ויביאו אליך - שתהיה נקראת על שמך בשם 'פרה שעשה משה במוך' - פרה אשר היא אדמה תמימה - שלמה באדמיות, דהינו אדמה לגמרי, ושתי שערות שחרות פוסלות אותה, אשר אין בה מום, אשר לא עלה עליה על".

שחיטה והזאה

ונתתם אתה אל ארבעה הפה"ן שהוא הסגן של הפה"ן גדול, כי מצות עבודת הפרה היא בסגן. והוציא אתה אל מחוץ למחנה - חוץ לשלש מחנות [מחנה שכינה, מחנה לויה, מחנה ישראל], וירושלים מחוץ לעיר במזרחת של ירושלים, שם - ושחט איש זר שאינו פה"ן ישחט אתה לפניו - לפני ארבעה סגן הפה"ן הגדול, שיעמוד ויראה את השחיטה, ולקח ארבעה מועד - מדמה באצבעו והזה אל נכח אל מול פני אהל מועד - דהינו שפאשר עצמוד במזרח ירושלים, וכן לראות את פתחו של היכל בשעת הזאת הדים, וכן זהה מדמה שבע פעמים.

שרפה

ושרף - איש אחר ישרף את הפרה לעיניו - נגד עיני ארבעה הפה"ן, את ערה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרף. ולקח הפה"ן שלשה דברים: א. עץ ארז. ב. ואזוב. ג. ושני תולעת, והשליך אל תוך שרפת הפרה.

מטמא טהורים

הפרה מטמאת את כל העוסקים בה, ולכן וכבס ויטבל במקוה את בגדיו, הפה"ן שהשליך את שלשת המינים לתוך האש, פי

למשמרת

ואסף איש טהור את אפר הפרה והניח את האפר בשלישה מקומות למשמרת: א. מחוץ למחנה במקום טהור - בהר הזיתים מחוץ לירושלים. ב. ב'חילי' [מקום בהר הבית ברחב עשור אמות לפני עזרת נשים, ולפניו היתה חומה נמוכה], אפר זה המנח שם - והיתה לעדת בני ישראל למשמרת כנגזרת הכתוב להניח ממנו למשמרת. ג. הנה מחלק לעשרים וארבע ראשי משמרות הפה"ן, אשר ממנו נטלו כל בני העזרות וכל מי שצריך להטהר, כך שאפר זה שמש - למי נדה - מי הזאה חטאת הוא מלשון חטוי וטהור, שהיא מטהרת מטמאה. פרוש נוסף: פרה דינה קקרבן חטאת ואסורה בהנאה.

גם האוסף את האפר נטמא, הוא ובגדיו, ולכן וכבס ויטבל האסף את אפר הפרה את בגדיו, וגם הוא עצמו יטבל את גופו, וגם לאחר הטבילה וטמא עד הערב, והיתה לבני ישראל ולגר הגר בתוכם לחקת עולם.

מטהר טמאים

הכתוב מבאר מי הוא הטמא שצריך להטהר באפר פרה: הנגע במת או ברביעית דם של מת לכל נפש אדם ולא נבבלת

1. דיות והשטן והגוים מקטרים את ישראל על מצות פרה אדומה, כשאלה: 'מה פשר המצוה הזאת? ומה טעם יש בה?' לכן נכתב במצוה זו הלשון 'חוקה', להורות שהיא חוק ונצוה מלפני ה' ואין לו רשות להרהר אחריה. 2. כשם שהם פרקו נטמי הרהב העגל, כך יקנו את הפרה מכספם. לכפר על חטא העגל. 3. משל לבן שפחה שטיף את ארמון המלוכה. אמרו תבוא אמו ותקנה את צואת בנה, כך תבוא הפרה ותכפר על חטא העגל. 4. על שם שחטא קרוי 'אדום', כאמור (ישעיהו א, ח) אם יאדימו כתולע, והפרה באה לכפר על חטא העגל. 5. 'תמימה' - על שם שקודם חטא העגל היו ישראל תמימים, וכחטא העגל

להלן שמות הזוכים אשר עלו בגורל במסגרת מבצע

'שירה חדשה - בכונה, בהבנה ובשמחה'

40 זוכים במגוון מתנות מיוחדות

פנס לד: הבה"ח מאיר חוגי- ירושלים, פני יהושע | הבה"ח אברהם מאיר לוברבוים- בית שמש, חיי משה | הרב יוסף חיים כהן צמח- ירושלים, מדרש דוד | הרב אברהם שטרן- בני ברק, שומרי אמונים | הבה"ח מאיר מרדכי כ"ץ- אלעד, קרעטשניף | הבה"ח אברהם אורול- בני ברק, מכנובוקא בעלזא | הבה"ח ישראל אייזנר- ירושלים | יניק וחכים משה שוורץ- חיפה | יניק וחכים יעקב שלזינגר- מודיעין עילית, דעת זקנים | הבה"ח יהודה קסטיקה- מודיעין עילית, בית שמעיה | שעון כיס: יניק וחכים יהודה כהן- מודיעין עילית, נתיבות התורה | הרב יעקב דוד- אופקים | יניק וחכים שמעון משה אדלשטיין- בני ברק, תשב"ד | הבה"ח שמעון קליין- בני ברק, אמשינוב | הבה"ח יעקב חזקיהו בורד- נתניה, קרית צאנז | הרב מרדכי גוטשטיין- מודיעין עילית | הבה"ח יצחק אייזיק אפל- אלעד | הרב אברהם יצחק כהן- ירושלים, אהבת עולם | יניק וחכים ברוך אייזנטל- אלומה, ברכת אברהם | הבה"ח יונתן כאלף- אלעד, זכרון יעקב | רמקול לנגן: הבה"ח יהודה שולביץ- ירושלים, ברכת שמואל | הבה"ח אליעזר וסיא כ"ץ- בני ברק | הרב שלמה זלמן ריונברג- ירושלים, תולדת אברהם יצחק | הבה"ח אהרון מאיר- ירושלים, עטרת ישראל | הבה"ח שמעון נוימן- ביתר עילית | הבה"ח יוסף אנדרה- צפת, באר מים חיים | הבה"ח יאיר יעקב אביטבול- נתיבות, נחלת אפרים | הרב שלומי חי ניסן- מודיעין עילית | הרב שלמה זלמן אדלר- ירושלים | יניק וחכים מרדכי דים- ירושלים, קדושת התורה | ערכה לשולחן שבת: הרב יוסף רוט- ירושלים, דבר תורה | הרב בן ציון לוי- ירושלים | הרב משה פרידמן- מודיעין עילית | הרב מרדכי דוד כהנא- בית שמש, גור | הרב בן ציון קליין- ירושלים, | הבה"ח אלחנן אסרף- ביתר עילית, באר התלמוד | הבה"ח יהודה ברמן- ירושלים, זכור תורת משה | הרב אפרים ברמן- מודיעין עילית | הבה"ח דוד בן סימון- קרית גת, משכנות חיים יצחק | הבה"ח בערל האכהייזער- בת ים

כל הזוכים קיבלו הודעה אישית והזוכה תישלח לבתייהם בשבועות הקרובים בס"ד

ויקרא קורא לך!

אחרי חודשי עמל בספרי בראשית ושמות, בהם למדנו את סדר בריאת העולם ומעשי האבות, סיפור יציאת מצרים ובניית המשכן, הגיע הזמן להיכנס אל קדשי הקדשים - ולגלות את האוצר המפעים והעצום הטמון בין בתי ספר ויקרא.

השנה בס"ד גם אתה יכול!

כל שבועות בלבד - תלמד ותדע 247 מצוות!

הפרה שהיא נקראת החטאת, ונתן עליו על האפר מים חיים מי מעין אל כלי. ולקח אזוב וטבל במים ומי יטבל את האזוב במים? - איש טהור, והזה האיש הטהור על האהל פי גם האהל נטמא¹⁶ ויש להזות עליו ועל כל הכלים ועל הנפשות אשר היו שם בתוך האהל ונטמאו בכניסתם לאהל, ועל הנגע בעצם או בחלל או במת או בקבר.

ומפרש הפתוב אימתי יזו את מי הפרה: והזה הפהר על הטמא שני פעמים, פעם אחת ביום השלישי לטמאתו, ופעם נוספת ביום השביעי, וחטאו - וגמר סדר הפהרה והזה ביום השביעי, ואז ביום השביעי - וכבס ויטבל בגדיו, ורחץ ויטבל את גופו במים, ולאחר הטבילה ישאר טמא עד הערב, וטהר בערב.

ואיש אשר יטמא ולא יתחטא לא יטהר עצמו באפר פרה, ויפנס למקדש בטמאתו, ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל כי את מקדש ה' טמא, מי נדה מי הוזה לא זרק עליו טמא הוא.

משא ומגש

והיתה להם לחקת עולם. אמנם כל העוסקים במלאכת הפרה נטמאים, אבל המזה את אפר הפרה אינו נטמא, רק ומזה - הנושא את מי הנזאה, כאשר יש בהם שעור כדי הנזאה, הרי הוא נטמא, הוא ונגדיו, ולכן וכבס יטבל את בגדיו וגם הוא עצמו יטבל במים. והנגע במי הנדה במי הנזאה, בנגיעה בלבד בלי לשאת אותם, אין בגדיו נטמאים, רק גופו יטמא עד הערב.

אבות הטמאה

המת עצמו הוא 'אבי אבות הטמאה', והנטמא מהמת הוא 'אב הטמאה' וטמא שבעת ימים, וכל אדם או כלי אשר יגע בו האיש הטמא שנטמא מהמת, הרי האדם או הכלי שנגע בו יטמא בטמאת 'ראשון לטמאה', ואינו טמא שבעת ימים, והנפש הנגעת באותו טמא מת, תטמא רק עד הערב.

בהמה מתה, וטמא שבעת ימים.

הוא האיש שנטמא במת יתחטא בו יטהר על ידי הנזאת אפר הפרה, שני פעמים, פעם אחת ביום השלישי מיום טמאתו, ופעם נוספת ביום השביעי מיום טמאתו שוב יטהר בהנזאת אפר פרה. ואם הטמא לא יתחטא לא יטהר באפר פרה ביום השלישי וביום השביעי, אזי לא יטהר.

טמאת משכן

כל הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא אפלו אם טבל במקוה, אלא שלא טהר עצמו בהנזאת אפר פרה שלישי ושביעי, הרי הוא נשאר טמא, ואם נכנס למשכן בטמאתו, אזי את משכן ה' טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה - מי הוזה לא זרק עליו טמא יהיה עוד טמאתו בו אפלו אם טבל במקוה, פיון שלא היו עליו אפר פרה.

טמאת מת

זאת התורה, אדם כי ימות באהל, כל אדם הבא אל האהל בזמן שהמת בתוכו, וכל כלי אשר באהל, יטמא בטמאת אהל, וטמאתו נמשכת שבעת ימים. גם כלים סגורים הנמצאים בפית הרי הם נטמאים בטמאת אהל, כי הכלים מקבלים טמאה מנגבם, מלבד כלי החרס שאינו נטמא מנגבו, והוא נטמא רק מתוכו כשהוא פתוח, ולכן - וכל כלי החרס פתוח אשר אין צמיד - מכסה הכלי פתיל עליו - מחבר ומקדק היטב אליו, טמא הוא, אבל אם הכלי סגור במכסה המחבר אליו היטב, אין כלי החרס טמא, כי אינו נטמא מנגבו.

וכל אשר יגע במת שלא במקום שיש בו אהל, אלא על פני השדה¹⁴ בחלל חרב - במת שנהרג על ידי חרב, או במת אשר מת כדרך ולא בחרב, או בעצם אדם, או בקבר, יטמא על ידי נגיעה זו, וטמאתו נמשכת שבעת ימים.

טהרת הפרה

ולקחו לטמא מעפר מאפר¹⁵ שרפת

14. ומדרשו: לרבות 'נולל' - כסיו ארון המת, ודופק' - לוחות העין בצדי הארון, שנה הונע בהם נטמא.
15. כשם שנהדרו מחטא העגל כאשר טרף את העגל ועשה ממנו אפר ובדק